

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagoško društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

Učitelj razredničar.

Okrajni šolski nadzornik je tožil, da nima nič pravic; nadučitelj toži, da jih tudi nima; koliko bolj se mora še navaden učitelj pritoževati, da je brez pravic. To je vse res. Saj smo navedli že v svojem uvodu, da je v šolskem organizmu vse polno faktorjev, od katerih ima vsak nekaj besede, da pri šolstvu govori in soglasuje. Radi tega res ne pride veliko moči in oblasti na navadnega učitelja. Vendar tudi on ni brezpraven faktor. Saj ga ščitijo že splošni državni zakoni. V svojem razredu pa je on kralj, ki ima tem večjo moč, čim večja je njegova didaktično-pedagoška izobraženost in njegova ljubezen do mladine. V tej njegovi uradni službi ga morajo vse gosposke braniti, ako se mu godi krivica, ako je namreč le on sam zakonito postopal. Posebno previden mora biti učitelj, kadar se poslužuje svoje pravice strahovanja in kaznovanja. Takrat se mora strogo ravnati po § 24. šol. in u. r. od 20. velikega srpana 1870, po katerem je osobito telesna kazen izključena, kakor smo omenili ravno prej. Vrh te pravice pedagoškega samovladanja v svojem razredu ima učitelj pravico, da govori in glasuje v domači učiteljski konferenciji. Ako dva udeleženca tega zbora zahtevata, se mora sklicati izvenredna domača učiteljska konferencija. Navaden učitelj ima tudi glas in besedo pri okrajni učiteljski konferenciji, se sme posluževati lokalne (ako jo ima šola) in okrajne učiteljske knjižnice, rabiti konferenčno in šolsko sobo v šolske in učne namene.

Kar velja o razrednih učiteljih na splošnih ljudskih šolah, to je merodajno za strokovne učitelje na meščanskih šolah. Glede obveznosti učnih ur pri enih kakor pri drugih bomo govorili pozneje v posebnem oddelku, kjer bomo razpravljali materijelne pravice. Največje duševne pravice vseh učiteljev brez izjeme so pa odmori od naporne dela, prosti šolski dnevi, male in velike počitnice, o katerem predmetu hočemo tudi še razpravljati. Nadzorstvo učencev med poukom, pred poukom ali pri zaporu izročevati drugim osebam, t. j. neučiteljem, n. pr. šolskim služabnikom, učencem itd., te pravice učitelj nima.

Podučitelji,*) pomožni učitelji, suplente.

Ti nimajo toliko materijelnih, pa tudi ne toliko duševnih pravic, zlasti na večrazrednicah ne. V svojem razredu in pri svojih predmetih, torej vpričo učencev so pa enaki drugim svojim tovarišem, kar je pravilno.

Pri domači učiteljski konferenciji sodijo vendar še podučitelji v vrsto učiteljev. Pomožni učitelji (Hilfslehrer, Nebenlehrer) pa morejo samo tedaj sklepno glasovati, kadar je govor baš o njih predmetih ali učencih; sicer imajo samo posvetovalen glas (§ 37 š. in u. r. od 20. vel. srpana 1870). Pomožni učitelji so po našem mnenju učitelji brez vsakega izpita; zakaj vsi drugi učitelji so ali podučitelji (na Primorskem), ali začasni učitelji, stalni učitelji ali nadučitelji.

*) Ta vrsta učiteljev je hvala Bogu na Kranjskem in Štajerskem čisto odpravljena.

Pri okrajni učiteljski konferenciji so prvi udje le učitelji s sposobnostnim izpitom; učitelji in podučitelji z izpitom zrelosti so sicer tudi udje, toda imajo le posvetovalni glas; pomožni in postranski učitelji imajo tudi sicer pravico, vdeleževati se z enakim glasom teh konferencij, a imajo pravico do odškodnine potnih stroškov. O pravicah do volitev, ki se vrše v teh konferencijah, bo pa šele govor. Preden govorimo o učiteljicah, naj še povemo, da se začasni učitelji na Kranjskem brez dovoljenja okrajnega šolskega sveta ne smejo oženiti (§ 58 zakona z dne 29. mal. travna 1873).

(Dalje.)

Dopisi.

Štajersko.

Iz konjiškega okraja. (Uradna učiteljska konferenca za konjiški in šmarski okraj). (Konec). Razgovora se je vdeležilo več tovarišev. G. Debelak, ki povdarja kakor g. poročevalec, da se naj v I. šol. letu soštevanje in odštevanje v krogu od 1—20 uči; v II. šol. letu pa v istem od 1—100 vsi štiri računski načini. Potrebno je, pravi nadalje, da se otroci že zgodaj navadijo pravilno sklepati. Obenem stavi predlog, da bi se na merodajnem mestu prosilo za uvedbo Lavtarjevih računic, ker so te urejene popolnoma v smislu te konferenčne razprave.

G. Strmšek omeni, da morajo otroci vsakokrat dobro poznati številni krog, v katerem začnejo računati in pa da morajo razumeti računске operacije. Govorili so še pri tej razpravi gg. Brinar, Grah in Černež. G. poročevalec je žel za svoje izborni strokovnjaško predavanje burno pohvalo.

Drugo vprašanje „Katere pogreške stori učitelj največkrat pri prestopu učencev v višji razred, oziroma oddelek?“ je obravnaval g. Strmšek. Razgovora so se vdeležili gg. Brinar, Trabusiner, Kurbus, Serajnik sen., Čeh, Černež in Seidler. G. Serajnika podatki o razredovanju so bili jako zanimivi in vredni posnemanja. Naposled so se sprejeli ti-le stavki g. referenta:

1.) Prestop učencev v višji oddelek, oziroma razred je za nje velikega pomena o vsem nadaljnjem napredovanju.

2.) Učitelj mora temu prestopu, t. j. početnemu pouku v novem razredu posvetiti posebno pozornost. Odstraniti, oziroma pojasniti mora vse, kar bi učence utegnili plašiti ali motiti, in storiti vse, da se učenci hitro udomačijo v novem razredu.

3.) Učitelj naj se ogiblje vsake zaničljive opazke in vsakega migljaja v nižjem razredu, zbuja in krepi mora temveč prepričanje, da so vsi razredi enako vredni in potrebni.

4.) Učna snov se naj posebno v začetku naslanja na snov prejšnjega razreda.

5.) Da zamore učitelj z novimi učenci prav ravnati, se mora z njimi spoznati, mora pa tudi natančno poznati snov prejšnjega razreda in način, kako se je predavala.

6.) Medsebojne hospitacije med učiteljstvom ene in iste šole so torej jako potrebne in koristne.

7.) Vsaka šola mora imeti za vsak predmet podroben učni načrt, ki se ga vsi učitelji strogo drže.

8.) Učitelj, ki pošlje učence v višji razred, naj izroči z njimi tudi svoj tednik minulega leta dotičnemu tovarišu.

Ko so se izvršile običajne volitve, je zaključil z prijaznimi besedami g. predsednik skupščino.